

MÍSTNÍ SPRÁVA III.

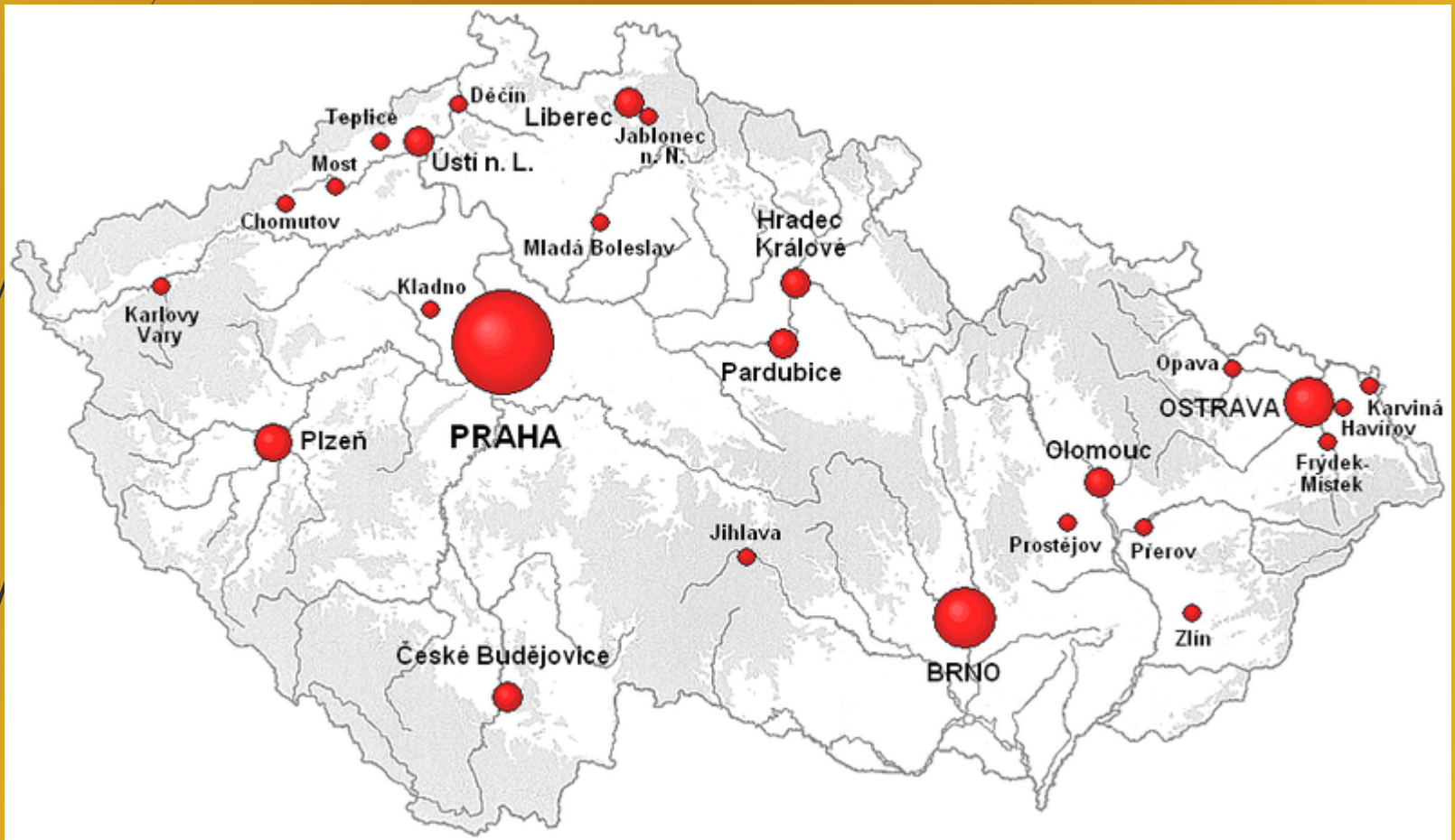

PrF MU v Brně

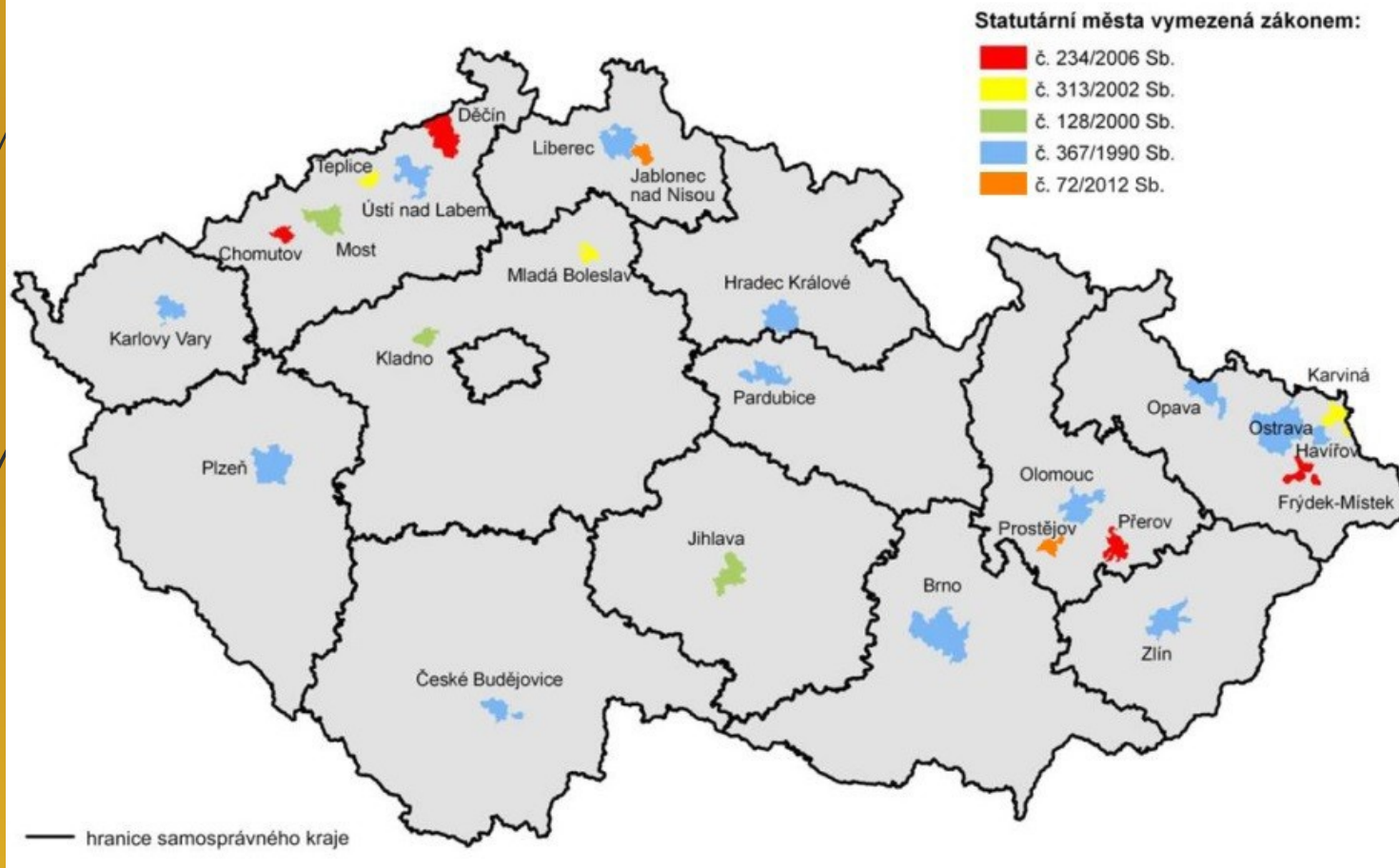
© petr průcha, 2024

I. STATUTÁRNÍ MĚSTA

- **Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a Třinec.**
- **území statutárních měst se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy**
- **územně členěná statutární města upravují své vnitřní poměry ve věcech správy města statutem, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky statutárního města**

Statutární města na území České republiky

Pořadí - město - obyvatel - rozloha (v km²)

➤ 1	Praha	1272 690	496,09	Hlavní město
➤ 2	Brno	384 277	230,19	Statutární město
➤ 3	Ostrava	302 456	214,22	Statutární město
➤ 4	Plzeň	169 688	137,66	Statutární město
➤ 5	Liberec	102 247	106,09	Statutární město
➤ 6	Olomouc	100 043	103,33	Statutární město
➤ 7	Ústí nad Labem	95 003	93,95	Statutární město
➤ 8	Hradec Králové	94 242	105,69	Statutární město
➤ 9	České Budějovice	93 883	55,60	Statutární město
10	Pardubice	91 073	82,66	Statutární město
11	Havířov	79 679	32,08	Statutární město
12	Zlín	76 010	118,85	Statutární město
13	Kladno	69 178	36,97	Statutární město
14	Most	67 030	86,94	Statutární město
15	Korvíná	59 627	57,49	Statutární město
16	Opava	58 643	90,61	Statutární město
17	Frýdek-Místek	58 193	51,59	Statutární město
18	Karlovy Vary	53 737	59,10	Statutární město
19	Jihlava	50 760	87,85	Statutární město
20	Teplice	50 728	23,77	Statutární město
21	Děčín	50 620	117,69	Statutární město
22	Chomutov	49 784	29,26	Statutární město
23	Přerov	45 438	58,48	Statutární město
24	Jablonec nad Nisou	45 255	31,38	Statutární město
25	Mladá Boleslav	44 778	28,95	Statutární město
26	Prostějov	44 526	39,04	Statutární město
27	Třinec	35 884	85,38	Statutární město

Členěná statutární města

- **Brno** - 29 městských částí
- **Ostrava** - 23 městských obvodů
- **Pardubice** - 8 městských obvodů
- **Plzeň** - 10 městských obvodů
- **Ústí nad Labem** - 4 městské obvody

- **Liberec** - 1 městský obvod (Vratislavice nad Nisou) , jinak město nečleněno
- **Opava** - 8 městských částí, plus nečleněné „centrum“

Na úrovni statutárního města vystupují

➤ **namísto starosty – primátor**

➤ **namísto městského úřadu – magistrát**

➤ **pozn.: ostatní orgány mají pojmenování obdobné jako je tomu u obcí, resp. jiných měst**

➤ **Městské obvody a městské části jednají za statutární město v záležitostech jim svěřených zákonem a v mezích zákona statutem.**

➤ **Městské obvody a městské části nemohou vydávat obecně závazné vyhlášky nebo nařízení.**

Statutární město BRNO, členění na městské části (29)

II. HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

- *má postavení obce i „kraje“*
- *na městské části se člení tzv. ze zákona*
- *některé vnitřní vztahy upraveny přímo zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, jiné
STATUTEM*
- *dále principiálně obdobný vnitřní režim jako u
statutárních měst*

➤ Městské části

- Z hlediska samosprávného se hlavní město Praha člení na **57 městských částí**, jejichž postavení a působnost je stanovena Zákonem o hlavním městě Praze a Statutem schvalovaným zastupitelstvem hl. m. Prahy

➤ Správní obvody

- Některé působnosti státní správy, které zákony přenášejí na město Prahu, Statut dále přenáší na 22 městských částí (Praha 1 - Praha 22), které tyto přenesené působnosti vykonávají i pro další městské části přidělené do jejich správního obvodu.

➤ Územní členění státu: městské obvody

- Stále trvá i rozdělení na 10 městských obvodů. Platí od r. 1960 shodně s vymezením okresů a zachoval je i zákon z r. 2020. Jsou z nich odvozeny obvody soudů, policejních ředitelství a České pošty.

III. KRAJE

- **dnešnímu stavu předcházelo krajské uspořádání z r. 1960, podle zákona č. 36/1960 Sb., ve znění pozdějších předpisů (od r. 1990 bez vlastních orgánů tzv. všeobecné územní správy) - 7 + 1 (do 31.12.2020)**
- **krajské samosprávné uspořádání ve smyslu ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky - účinnost deklarována od 1.1.2000, fakticky později (s vlastními orgány tzv. všeobecné územní správy, obdobná struktura i koncepce jako u obcí) - 13 + 1**
- **krajské uspořádání z r. 2020, podle zákona č. 51/2020 Sb.,**
  - **vyhl. č. 346/2020 Sb.**

➤ **Zákon č. 36/1960 Sb.**

➤ **vytvořeny násl. kraje:**

➤ **Kraj Středočeský**

➤ **Kraj Jihočeský**

➤ **Kraj Západočeský**

➤ **Kraj Severočeský**

➤ **Kraj Východočeský**

➤ **Kraj Jihomoravský**

➤ **Kraj Severomoravský**

➤ **zvl. postavení hl.m Prahy**

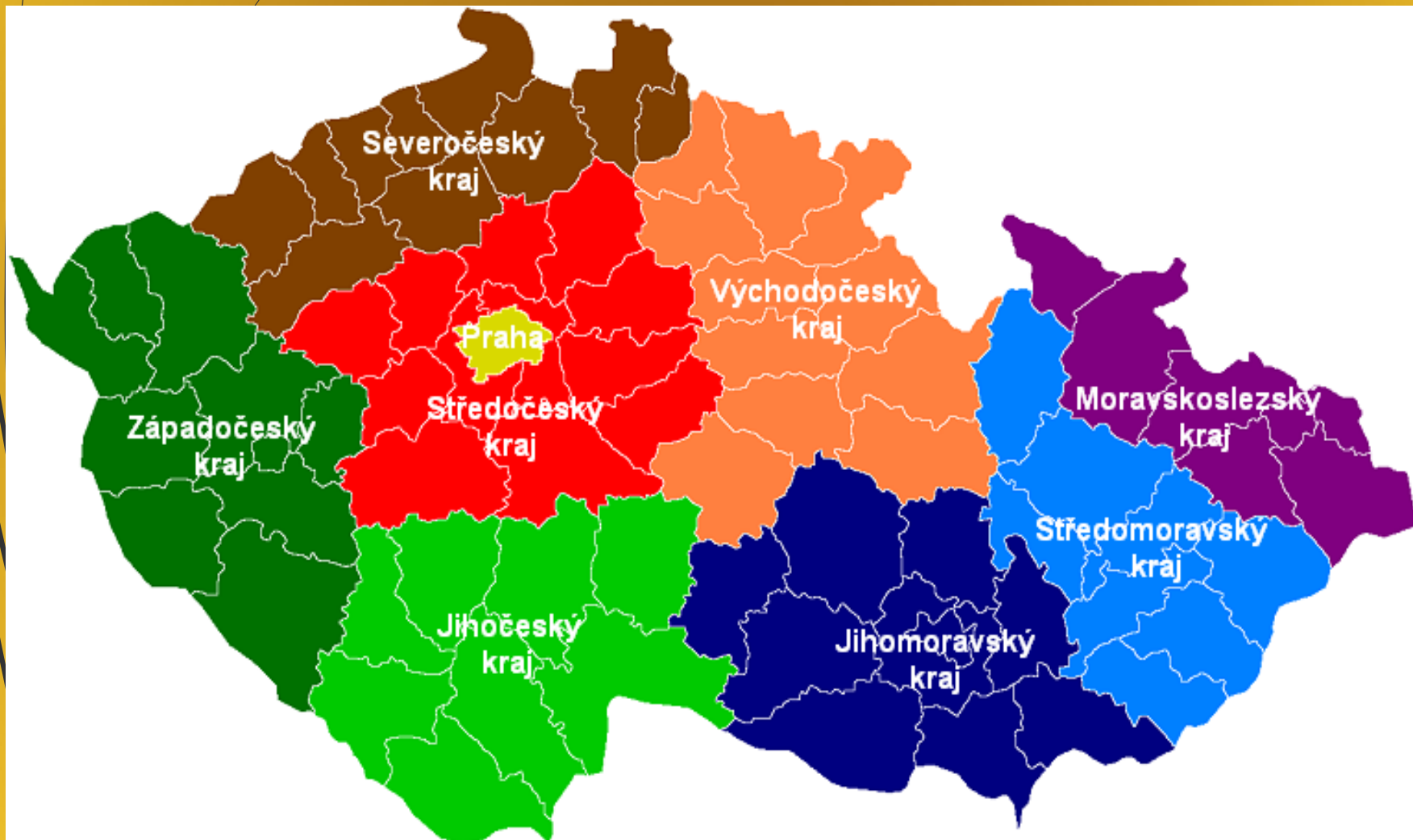

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků

► *na území České republiky se jsou tyto vyšší územní samosprávné celky:*

- *Hlavní město Praha*
- *Středočeský kraj*
- *Jihočeský kraj*
- *Plzeňský kraj*
- *Karlovarský kraj*
- *Ústecký kraj*
- *Liberecký kraj*
- *Královéhradecký kraj*
- *Pardubický kraj*
- *Kraj Vysočina*
- *Jihomoravský kraj*
- *Olomoucký kraj*
- *Moravskoslezský kraj*
- *Zlínský kraj*

Nerealizovaná varianta krajského zřízení v České republice

Srovnání

➤ Z.č. 280/1948 Sb.

- 1. kraj Pražský
- 2. kraj Českobudějovický
- 3. kraj Plzeňský
- 4. kraj Karlovarský
- 5. kraj Ústecký
- 6. kraj Liberecký
- 7. kraj Hradecký
- 8. kraj Pardubický
- 9. kraj Jihlavský
- 10. kraj Brněnský
- 11. kraj Olomoucký
- 12. kraj Gottwaldovský
- 13. kraj Ostravský

- hl.m. Praha – zvl. zákon (č. 79/1949 Sb.)

➤ Úst.zák. č. 347/1997 Sb.

- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

- Hlavní město Praha

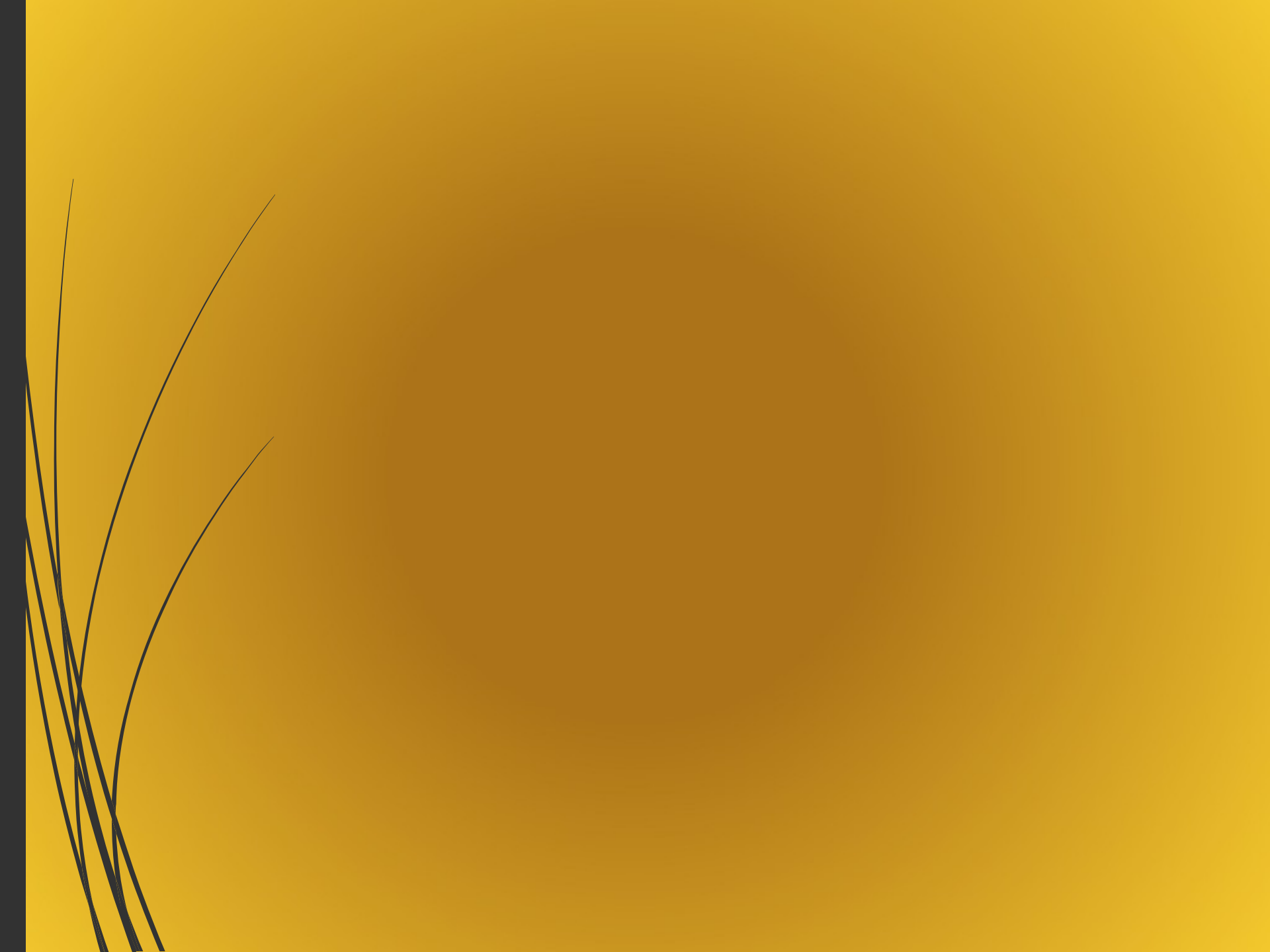
„Srovnání“

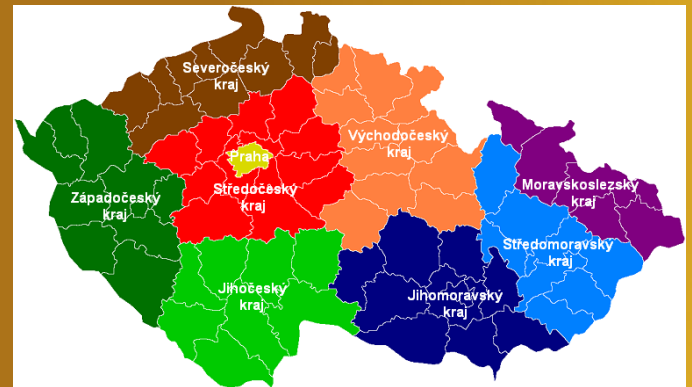
➤ Zákon č. 36/1960 Sb.

- Kraj Středočeský
- Kraj Jihočeský
- Kraj Západočeský
- Kraj Severočeský
- Kraj Východočeský
- Kraj Jihomoravský
- Kraj Severomoravský

- zvl. postavení hl.m Prahy

➤ Úst.zák. č. 347/1997 Sb.

- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

- Hlavní město Praha

Kraje (barevně odlišeny), s vyznačením okresů

0 25 50 100 150
kilometry

IV. VZTAHY OBCÍ A KRAJŮ

➔ 13 zákona o obcích

(1) Státní orgány a orgány kraje jsou povinny, pokud je to možné, předem projednat s obcí návrhy na opatření dotýkající se působnosti obce.

(2) Státní orgány a orgány kraje poskytují obci na požádání bezplatně údaje a informace pro výkon její působnosti. Tuto povinnost mají i obce vůči státním orgánům a orgánům kraje. Ochrana údajů a utajovaných informací podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčena.

(3) Obce jsou při výkonu své působnosti oprávněny využívat bezplatně údajů katastru nemovitostí.

15 zákona o krajích

(1) Kraj je oprávněn vyjadřovat se k návrhům státních orgánů, které se dotýkají působnosti kraje. Státní orgány jsou povinny, pokud je to možné, předem projednat s krajem opatření dotýkající se působnosti kraje.

(2) Státní orgány a orgány obcí poskytují orgánům kraje na požádání bezplatně údaje a informace pro výkon jejich působnosti.

Tuto povinnost má i kraj vůči státním orgánům a orgánům obcí. Ochrana údajů a utajovaných informací podle zvláštních právních předpisů zůstává nedotčena.

(3) Kraje jsou při výkonu své působnosti oprávněny využívat bezplatně údajů katastru nemovitostí.

➤ ***formy realizace vztahů obcí a krajů***

➤ ***kooperace, koordinace a spolupráce***

➤ ***vztahy řízení***

➤ ***dozor nad výkonem přenesené působnosti***

➤ ***kontrola výkonu přenesené působnosti***

➤ ***instanční vztahy***

Kraje v budoucnosti

- *Úvahy a diskuse o možném budoucím snížení počtu krajů*

V. REGIONY SOUDRŽNOSTI (NUTS) - exkurs

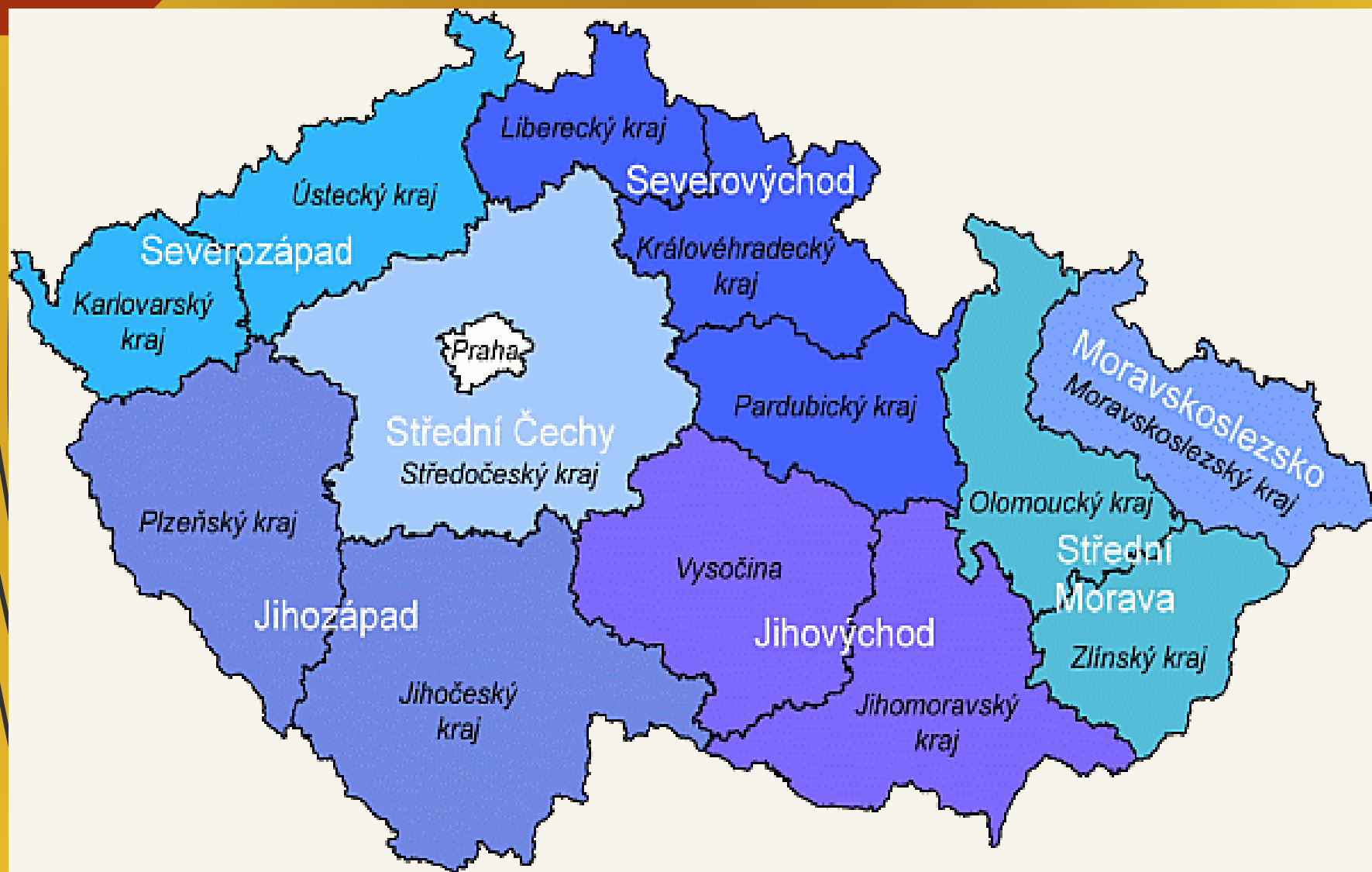
- členění ČR zapadá do klasifikace NUTS (zkratka La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) v rámci Evropské unie a systém LAU (zkratka Local Administrative Units)
- NUTS - statistické jednotky pro potřeby Eurostatu a dotační politiky
- návrh členění ČR (NUTS 1 až 3) schválen v lednu 1999

Usnesením vlády České republiky č. 707 ze dne 26. 10. 1998 k návrhu na vymezení územních jednotek NUTS v ČR pro potřeby statistické a analytické a pro potřeby EU vláda doporučila **předsedovi ČSÚ**, aby po dohodě se Statistickým úřadem Evropských společenství (Eurostatem) vymezil statistické územní jednotky NUTS na území České republiky dle návrhu předloženého vládě. Dopisem ze dne 22. 1. 1999 sdělil **generální ředitel Eurostatu**, že **Eurostat přijímá návrh na regionální členění České republiky** (jedna územní jednotka na úrovni NUTS 1, 8 jednotek na úrovni NUTS 2 a 14 jednotek na úrovni NUTS 3).

- úroveň NUTS 1 zahrnuje celou ČR
- úroveň NUTS 2 slučuje některé kraje (8 jednotek, resp. oblastí)
- úroveň NUTS 3 je totožná s kraji
- úroveň NUTS 4 totožná s okresy – od 1.1.2008 zrušena
- úroveň NUTS 5 totožná s obcemi – od 1.1.2008 zrušena
  - **statistické jednotky NUTS 4 a NUTS 5 byly od 1.1.2008 nahrazeny číselníky LAU 1 a LAU 2**

Regiony - NUTS 2 („eurokraje“)

- **Praha** (hl.m. Praha),
- **Střední Čechy** (Středočeský kraj),
- **Jihozápad** (Jihočeský kraj, Plzeňský kraj)
- **Severozápad** (Karlovarský kraj, Ústecký kraj)
- **Severovýchod** (Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj),
- **Jihovýchod** (Jihomoravský kraj, kraj Vysočina,
- **Střední Morava** (Olomoucký kraj, Zlínský kraj),
- **Moravskoslezsko** (Moravskoslezský kraj)

„Srovnání“

➤ **Zákon č. 36/1960 Sb.**

- **Kraj Středočeský**
- **Kraj Jihočeský**
- **Kraj Západočeský**
- **Kraj Severočeský**
- **Kraj Východočeský**
- **Kraj Jihomoravský**
- **Kraj Severomoravský**

- **zvl. postavení hl.m Prahy**

➤ **Regiony soudržnosti (NUTS 2)**

- **Střední Čechy**
- **Jihozápad**
- **Severozápad**
- **Severovýchod**
- **Střední Morava**
- **Jihovýchod**
- **Moravskoslezsko**

- **Praha**

EU - jednotky NUTS II v rámci ČR

© Český statistický úřad, 2007

VI. VYBRANÉ ZÁRUKY ZÁKONNOSTI V MÍSTNÍ SPRÁVĚ - přehled

- **dozor a kontrola nad výkonem působnosti a pravomoci obcí v režimu zákona o obcích**
- **kontrola vykonávaná správními orgány v režimu tzv. kontrolního řádu,**
- **kontrola vykonávaná v rámci instančních vztahů**
- **kontrola vykonávaná ve spojení s tzv. svobodným přístupem k informacím v místní správě**
- **kontrola vykonávaná ve spojení s institutem Veřejného ochránce práv**
- **kontrola vykonávaná prostřednictvím vyřizování stížností a peticí**
- **kontrola vykonávaná soudy**

Prameny ke studiu tohoto bloku:

- **Základní literatura**

- ***Průcha, P.: Místní správa, 2. vydání, MU Brno, 2018***

- **Podpůrně :**

- ***Kopecký, M.: Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva, 2. vydání, Wolters Kluwer, Praha 2017***
- ***Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích, (obecní zřízení), komentář, Praha Leges, 2019***
- ***Zákon o krajích***
- ***Zákon o podpoře regionálního rozvoje***

SHRNUTÍ, ZÁVĚR

PrF MU v Brně